

Biologia Animal i Vegetal

Codi: 106779

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2504604 Ciències Ambientals	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Sara Maria Dallares Villar

Correu electrònic: sara.dallares@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Equip docent

Jordina Belmonte Soler

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials, però és convenient que els estudiants repassin els continguts relacionats amb biologia d'organismes i sistemes, així com d'ecologia, de batxillerat.

Objectius

Els objectius de la part de Biologia Animal són introduir l'estudiant en el coneixement dels principals grups d'animals, les seves característiques bàsiques, la seva posició i paper funcional en els ecosistemes i la seva importància en relació amb els humans des d'una perspectiva social, econòmica i sanitària.

Els objectius de la part de Biologia Vegetal i Fúngica (Botànica) són introduir l'estudiant en el coneixement dels principals grups d'organismes que integra, els respectius trets diferencials i els aspectes fonamentals de la seva biologia, funció biològica i distribució.

A més, es proporcionen nocions sobre sistemàtica i taxonomia, així com una visió sobre les relacions filogenètiques entre els principals grups d'animals i vegetals com a resultat de processos evolutius i adaptatius.

La finalitat última és que l'estudiant aprengui a valorar la importància d'aquests organismes en el medi, aspecte imprescindible per a fer una bona valoració, gestió i legislació d'aquest.

Resultats d'aprenentatge

- KM50 (Coneixement) Identificar i valorar la funció biològica dels organismes i del paisatge vegetal sobre el medi ambient.
- KM51 (Coneixement) Identificar els organismes i els processos biològics en el seu context mediambiental.
- SM50 (Habilitat) Caracteritzar espècimens, poblacions i comunitats biològiques.
- SM51 (Habilitat) Utilitzar de forma segura tècniques i instruments per a l'anàlisi de mostres biològiques al camp i/o al laboratori.

Continguts

CONTINGUTS COMUNS

Presentació de l'assignatura. L'ordenació dels organismes: fonaments de sistemàtica filogenètica.

BIOLOGIA VEGETAL I FÚNGICA

Bloc I: Organització nuclear i somàtica en el món vegetal i fúngic: Procariotes i eucariotes. Protòfits, Tal·lòfits i Cormòfits. Reproducció asexual i sexual. Cicles biològics. Generació esporòfit i gametòfit.

Bloc II: Diversitat Vegetal, característiques generals, ecologia i interès: Cianobacteris i algues; Briòfits; Criptògames vasculars; Plantes amb flor.

Bloc III: Diversitat Fúngica, característiques generals, ecologia i interès: Fongs ameboides, Pseudofongs i Fongs Veritables. Fongs liquenitzats i micorrizes.

Bloc IV: Geobotànica: Distribució dels vegetals, factors determinants i dinàmica de la vegetació. Vegetació de Catalunya.

BIOLOGIA ANIMAL

Bloc I: Introducció a la Zoologia. Patró estructural dels animals. Reproducció animal. Introducció a la filogènia animal.

Bloc II: Diversitat animal. Porífers. Cnidaris. Animals Bilaterals. Protostomats i Deuterostomats. Lofotrocozoous: Plathelminths, Anèl·lids i Mol·luscs. Ecdisozoous: Nematodes i Artròpodes. Deuteròstoms: Equinoderms i Cordats.

Bloc III: Els animals com a patrimoni natural. Amenaces a la diversitat zoològica. Causes de la conservació "In situ" i "Ex situ". Categories d'amença. Marc legal de la conservació de la fauna amenaçada a Catalunya i Espanya. Explotació de recursos animals. Pesca, caça i aqüicultura.

Bloc IV: Els animals perjudicials pels humans. Concepte de plaga. Plagues urbanes, agrícoles i forestals. Problemàtica mediambiental de l'ús de plaguicides químics. Control integrat i control biològic de plagues.

PRÀCTIQUES D'AULA

Sessions 1 i 2: Aplicació dels animals com a bioindicadors.

PROGRAMA DE PRÀCTIQUES

I. DIVERSITAT DE FAUNA MARINA

Pràctica de camp: mostreig i diversitat de fauna marina

II. DIVERSITAT DE VEGETALS I FONGS

Pràctica de camp: diversitat de vegetals i fongs al campus de la UAB

Pràctica de Laboratori 1: Introducció a la observació de Plantes i aprenentatge d'espècies fonamentals del paisatge (com a preparació de la Pràctica de camp)

Pràctica de Laboratori 2: Observació de Cianobacteris, Algues i Fongs

Pràctica de Laboratori 3: Observació de Briòfits, Criptògames Vasculares i Plantes amb Flor

Metodologia

La metodologia utilitzada en aquesta assignatura es fonamenta en fer que l'estudiant treballi la informació que es posa al seu abast a través de diferents estratègies. Les classes teòriques i les pràctiques d'aula, així com les pràctiques de camp i les pràctiques de laboratori, es conceben de forma integrada de manera que els estudiants aniran relacionant els continguts d'aquestes diferents activitats al llarg de l'assignatura per assolir els objectius d'aprenentatge indicats. A continuació es descriuen amb més detall les diferents activitats.

Classes teòriques: Durant aquestes classes els estudiants adquireixen els coneixements científico-tècnics bàsics de l'assignatura que han de complementar amb l'estudi personal dels temes explicats. La major part de les classes teòriques consistiran en classes magistrals, però en alguns casos es poden utilitzar altres formats. Durant les classes teòriques es visualitzaran regularment vídeos curts relacionats amb els continguts treballats durant la sessió. També s'utilitzaran tècniques d'aprenentatge cooperatiu informal per treballar conceptes o continguts específics. Per tal d'optimitzar el treball fet a classe, en ocasions es demanarà als estudiants un treball previ dels continguts de la següent sessió. Aquest treball previ pot consistir en la cerca d'informació, en la visualització de vídeos o en la resolució de determinades qüestions.

Pràctiques d'aula: Durant les dues sessions de pràctiques d'aula, emmarcades en el temari de Biologia Animal, l'estudiantat treballarà un tema d'interès relacionat amb la Zoologia aplicada. Aquest treball es farà en grup i a partir de materials proporcionats pel professorat o aconseguits de manera autònoma. En la primera sessió s'introduirà el tema, es faran els grups, es proporcionarà el material i es començarà a treballar. En la segona sessió es presentaran els resultats del treball realitzat per cada grup (majoritàriament fet de manera autònoma), es farà una discussió general i una avaluació de l'activitat.

Tutories: S'acordaran tutories personalitzades o en grup amb els estudiants que ho sol·licitin a classe o per correu electrònic.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	28	1,12	KM50, KM51, SM50
Pràctiques d'aula	2	0,08	KM50, KM51
Pràctiques de camp	9	0,36	KM50, KM51, SM50, SM51
Pràctiques de laboratori	9	0,36	KM50, SM50, SM51

Tipus: Supervisades

Tutoríes	10	0,4
Tipus: Autònomes		
Cerca d'informació i resolució de problemes	12	0,48
Estudi i treball d'autoaprenentatge	72	2,88

Avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura es realitza al llarg de tot el curs i consta de les següents activitats d'avaluació:

Exàmens parcials:

En aquests exàmens s'avaluaran els coneixements assolits per l'estudiant de forma individual. Es realitzaran 2 exàmens parcials eliminatoris de matèria, un per a la part de Biologia Vegetal i Fúngica i un altre per al temari de Biologia Animal.

La nota corresponent als dos exàmens parcials tindrà un pes del 60% sobre la nota final de l'assignatura (30% cadascuna de les dues parts).

Examen final:

Els estudiants que no superin algun dels dos exàmens parcials amb una nota mínima de 5 sobre 10 s'hauran de presentar a l'examen final. Els estudiants que desitgin millorar la nota obtinguda en els exàmens parcials podran fer-ho presentant-se també a l'examen final. El fet de presentar-se a l'examen final implica que es perdre la nota obtinguda prèviament.

Avaluació de les pràctiques d'aula:

La nota corresponent a les pràctiques d'aula tindrà un pes del 10% sobre la nota final de l'assignatura.

Avaluació de les pràctiques de camp i laboratori:

La nota corresponent a les pràctiques de camp i de laboratori tindrà un pes del 30% sobre la nota final de l'assignatura.

Pràctica de camp (Biologia Animal): La nota de pràctiques de Biologia Animal comptarà un 10% sobre la nota final de l'assignatura.

Pràctiques de laboratori i de camp (Botànica): Al final de cada sessió pràctica hi haurà un petit exercici que n'avaluarà l'aprofitament i que aportarà un 25% de la nota final de les Pràctiques de Botànica. El 75% de la nota de Pràctiques de Botànica s'obtindrà en l'examen de Pràctiques, que serà escrit i sobre la docència impartida en les pràctiques de camp i de laboratori. La nota de pràctiques de Botànica comptarà un 20% sobre la nota final de l'assignatura i no podrà ser inferior a 4,5 per a poder fer mitjana amb la nota de Pràctiques de Biologia Animal.

Càlcul de la nota final de l'assignatura:

No es podran ponderar les notes de les diferents modalitats docents (teoria, pràctiques d'aula, camp i laboratori) si la nota de teoria d'alguna de les dues parts (Biologia Animal, i Biologia Vegetal i Fúngica) és inferior a 5.

La nota de l'assignatura resultarà de fer la mitjana aritmètica entre les dues parts (Biologia Animal, i Biologia Vegetal i Fúngica). Aquesta mitjana només es podrà fer si la nota de cadascuna de les parts és igual o superior a 5 (excepcionalment 4,5). En tot cas, per superar l'assignatura és necessari obtenir una nota global igual o superior a 5.

Avaluació única:

L'alumnat que s'aculli a l'avaluació única ha d'assistir a la sortida de camp de Biologia Animal de forma obligatòria. Pel que fa a les pràctiques i sortida de camp de Biologia Vegetal i Fúngica no hi ha obligatorietat d'assistència. L'avaluació única consistirà en una prova de síntesi sobre els continguts de tot el programa de teoria (60% de la nota final), en una prova sobre els continguts de les pràctiques de Biologia Vegetal i Fúngica (20% de la nota final) i en l'entrega d'evidències avaluadores corresponents a les pràctiques d'aula i la sortida de camp de Biologia Animal (10% de la nota final cadascuna). La prova d'avaluació única es farà coincidint amb la data fixada en calendari per a l'examen final de teoria i de pràctiques de Biologia Vegetal i fúngica, amb dret a un examen de recuperació de teoria si és necessari.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació de les pràctiques d'aula	10%	1	0,04	KM50
Avaluació de les pràctiques de camp i laboratori	30%	3	0,12	KM50, KM51, SM50, SM51
Examen parcial 1 (Biologia Vegetal i Fúngica)	30%	2	0,08	KM50, KM51, SM50
Examen parcial 2 (Biologia Animal)	30%	2	0,08	KM50, KM51, SM50

Bibliografia

Recursos comuns

En aquest enllaç, trobareu una infografia que ha preparat el Servei de Biblioteques per facilitar la localització de llibres electrònics: <http://www.uab.cat/doc/BibliografiaCursDigital>

- IUCN (International Union for Conservation of Nature): <http://www.iucn.org/>
- IUCN Red List web site: <http://www.iucnredlist.org/>
- Ministerio para la transición ecológica y el reto demográfico. Inventarios nacionales: <https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/>
- Ministerio para la transición ecológica y el reto demográfico. Conservación de especies: <https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/conservacion-de-especies/>
- Museu Nacional de Ciències Naturals de Madrid (CSIC): <http://www.mncn.csic.es/>
- Natural History Museum, Londres: <http://www.nhm.ac.uk/>
- Tree of Life web Project: <http://tolweb.org/tree/>

Biologia Animal

- BRUSCA R.C. i BRUSCA G.J. (2005). Invertebrados. Ed. MacGraw-Hill. Interamericana. 2a edició.
- RUPPERT E., FOX R. i BARNES R. (2004). Invertebrate Zoology. A Functional Evolutionary Approach. Setena Edició. Thompson. Brooks/Cole. USA
- KARDONG, K.V. (2006). Vertebrados. Anatomía comparada, función y evolución. McGraw-Hill.

Interamericana.

- HICKMAN, C.P., ROBERTS, L.S., KEENS, L., LARSON, A., L'ANSON, M., EISENHOUR, D.J. (2009).

Principios integrales de Zoología. Ed. Interamericana. 18ª edición.

- BARRIENTOS, J.A. (2004). Curso práctico de Entomología. Asociación Española de Entomología. CIBIO-UAB. Manuals de la Universitat Autònoma de Barcelona.

- BERGBAUER, M. i HUMBERG, B. (2001) Flora y fauna submarina del Mar Mediterráneo. Ed. Omega.

- HISTÒRIA NATURAL dels Països Catalans. (1991) Vols. 8-13. Ed. Enciclopèdia Catalana.

- B.A. Markert, A.M. Breure, H.G. Zechmeister (2003) Bioindicators and biomonitors. Elsevier Science Ltd.

- JACAS, J., CABALLERO, P. i AVILLA, J. (eds) (2005). El control biológico de plagas y enfermedades. Universitat Jaime I Universidad pública de Navarra.

- JIMÉNEZ PÉREZ, I. i DELIBES DE CASTRO, M. (eds) (2005) Al borde de la extinción: una visión integral de la recuperación de fauna amenazada en España. EVREN. Valencia

Enllaços web:

• Animal Diversity Web: <http://animaldiversity.ummz.umich.edu/>

• Comissió Internacional de Nomenclatura Zoològica: <http://www.iczn.org/>

Biologia Vegetal i Fúngica

Teoria:

Bresinsky, A. et al. 2013. Strasburger's Plant Sciences (Including Prokaryotes and Fungi). Springer. Berlin.[Recurs electrònic disponible a la UAB]

Evert, R. & Eichhorn, S. 2013. Raven Biology of plants. 8th ed. W.H. Freeman & Company. New York.

Folch, R. 1986. La vegetació dels Països Catalans. Ketres Ed., Barcelona. Disponible en pdf a: <https://blogs.iec.cat/ichn/la-vegetacio-dels-paisos-catalans/>

Folch, R., Franquesa, T. & Camarasa, J.M. 1984. Història Natural dels Països Catalans, vol 7: Vegetació. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

Izco, J. et al. 2004. Botánica. McGraw-Hill-Interamericana. Madrid.

Lee, R. E. 2008. Phycology. 4th ed. Cambridge University Press. Cambridge. UK.

Llimona, X. et al. 1985. Història Natural dels Països Catalans, vol. 4: Plantes inferiors. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

Masalles, R. M. et al. 1988. Història Natural dels Països Catalans, vol. 6: Plantes superiors. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

Mauseth, J. D. 2017. Botany. An Introduction to Plant Biology. 6th ed. Multimedia enhanced edition. Jones & Bartlett Learning. Burlington.

Nabors, M. W. 2006. Introducción a la Botánica. Pearson Addison Wesley Educación. Madrid. [Recurs electrònic disponible a la UAB]

Pràctiques:

Bolòs, O. de & Vigo, J. 1984-2001. Vols. I-IV. Flora dels Països Catalans. Barcino. Barcelona.

- Bolòs, O. et al. 2005. Flora Manual dels Països Catalans. 3a edició revisada i ampliada. Pòrtic. Barcelona.
- Bonnier G. & De Layens, G. 1990. Claves para la determinación de plantas vasculares. Omega. Barcelona.
- Cambra, J. et al. 1989. Guia de les algues i els líquens dels Països Catalans. Pòrtic. Barcelona.
- Castroviejo, S. et al. (eds.). 1986-present. Flora iberica. Plantas vasculares de la Península Ibérica e Islas Baleares. CSIC. Madrid. <http://www.floraiberica.es>
- Font Quer, P. 2009. Diccionario de Botánica. 4a ed. Península. Barcelona.
- Font Quer, P. 2015. Iniciació a la Botànica, 3a ed. revisada i actualitzada per Vallès, J. i Vigo, J. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona.
- Gerhardt, E. et al. 2000. Hongos de España y de Europa. Omega. Barcelona.
- Llistosella, J. & Sánchez-Cuixart, A. 2004. L'herbari. Arbres, arbusts i lianes. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona.
- Llistosella, J. & Sánchez-Cuixart, A. 2008. L'herbari: Mates, herbes i falgueres. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona.
- Llistosella, J. & Sánchez-Cuixart, A. 2015. Guia il·lustrada per a conèixer els arbres. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona.
- Llistosella, J. & Sánchez-Cuixart, A. 2020. Guia il·lustrada per a conèixer els arbusts i les lianes. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona.
- Llistosella, J. & Bernal, M. 2022. Manual pràctic de botànica. Morfologia de les plantes vasculares. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona.
- López González, G. 2001. Los árboles y arbustos de la Península Ibérica e Islas Baleares. Tomos I y II. Ed. Mundi-Prensa. [Recurs electrònic disponible a la UAB]
- Recasens, J. 2000. Botànica agrícola. Plantas útiles i males herbes. Universitat de Lleida. [Recurs electrònic disponible a la UAB]
- Wirth, V. et al. 2004. Guía de campo de líquenes, musgos y hepáticas. Omega. Barcelona.

Programari

No es requereix cap programari específic.